

SUOMALAISTEN MIESTEN SIIRTOLAISUUS

Mies Suomessa, Suomi miehessä

19.11.2008

Teppo Sintonen, KTT, YTT
Taloustieteiden tiedekunta
Jyväskylän yliopisto

Tilastomääritys

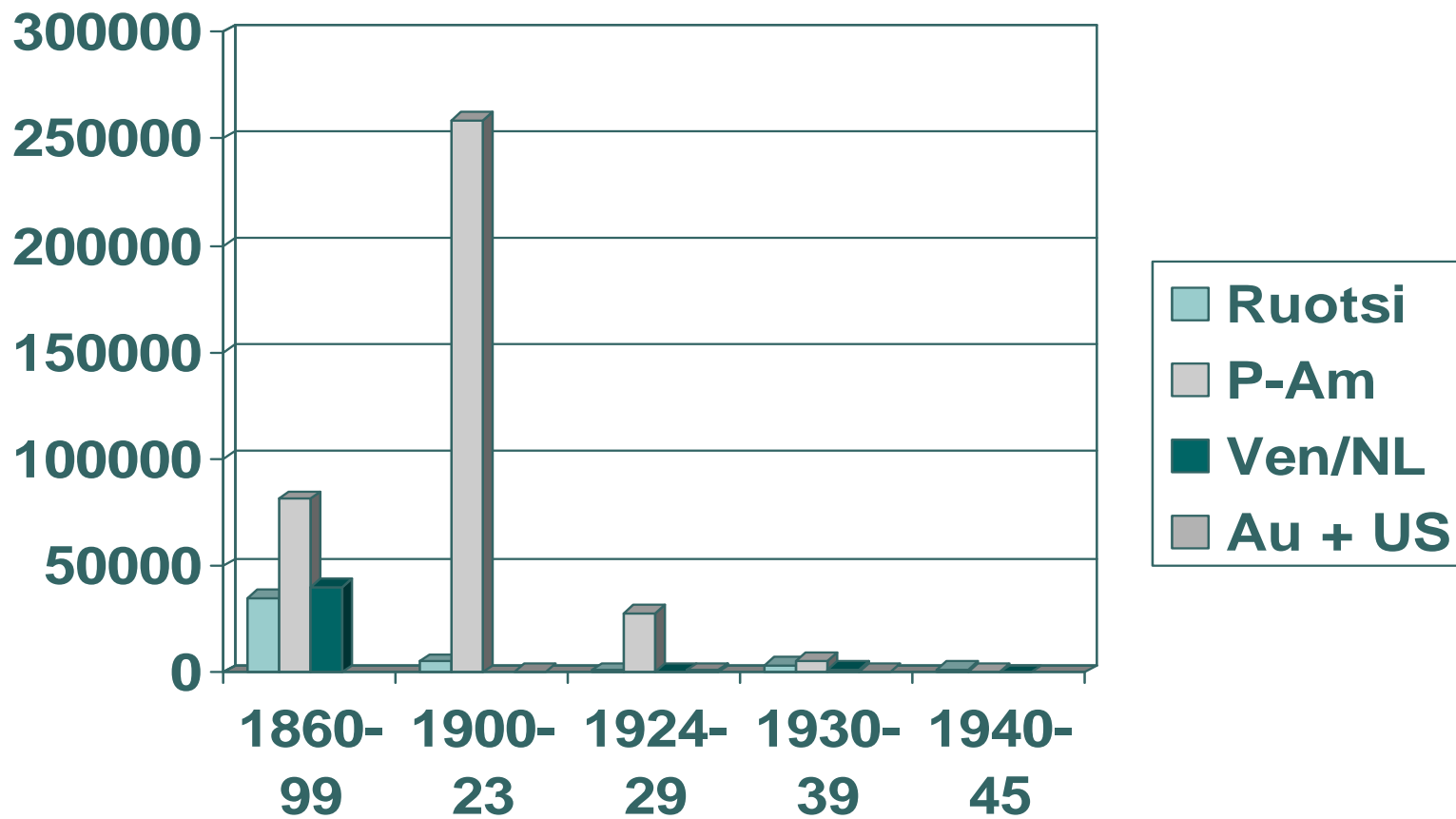
- Maasta muuttaneiksi katsotaan pääasiassa henkilöt, jotka muuttavat ulkomaille asumaan yhtä vuotta pitemmäksi ajaksi.
- Poikkeuksen muodostavat Suomen kansalaiset, jotka ovat diplomaatteja, kehitysyhteistyössä toimivia yms.
- Pohjoismaiden välisen sopimuksen mukaan tilapäistä oleskelua, joka kestää alle kuusi kuukautta ei yleensä pidetä muuttona.

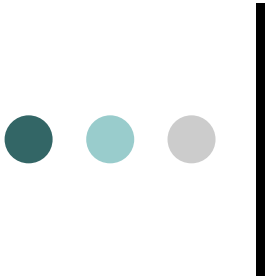

Siirtolaisuuden tilastointi

- Varhaisimmat tilastot perustuvat passi- ja laivayhtiöiden matkustajaluetteluihin. Saatavissa 1860-luvulta lähtien.
- Siirtolaisuuden virallinen tilastointi aloitettiin 1880-luvulla.
 - Aluksi Vaasan ja Oulun lääneistä, jotka olivat eniten kärsineet väestön poismuutosta.
- Koko maata koskeva tilastointi 1893 alkaen.
 - Kuitenkin tuolloin vain Amerikkaan lähtijät.
- 1900 alkaen muualle valtameren taakse lähteneet.
- Eurooppaan, pohjoismaihin ja neuvostoliittoon lähteneet vasta 1924.
- Tilastot alkuun kuitenkin varsin puutteellisia.

Siirtolaisuus Suomesta 1860-1945, Maanosat

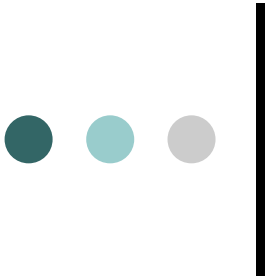

Siirtolaisuus ennen toista maailmansotaa

○ Ruotsi

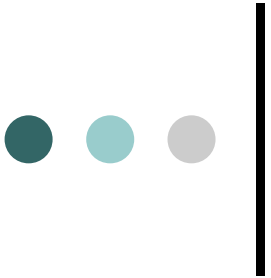
- Ei tarkkoja tietoja, mutta erilaisiin töihin keskiseen Ruotsiin.
- 1570-luvulla alkoi laajempi muutto Värmlantiin.
- Pakoon suomen huonoja oloja Hämeestä ja Savosta.
- Ruotsin uudisraivausta suosinut politiikka.
- Noin 12 000-20 000 henkeä lähti.

Siirtolaisuus ennen toista maailmansotaa

○ Pohjois-Amerikka

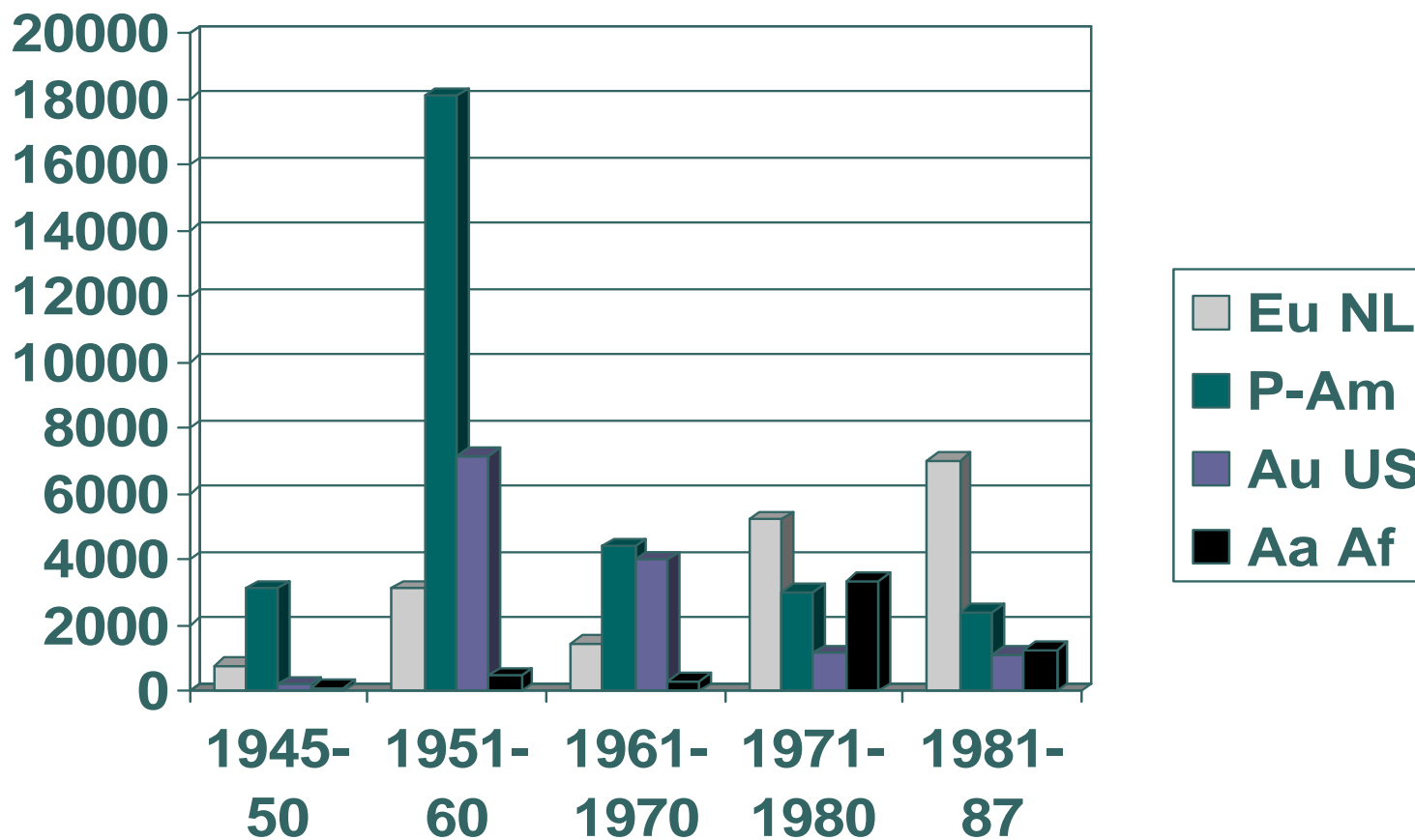
- Alkuun Delawareen ruotsalaisten mukana 1600-luvulla.
- Suuri aalto 1860-1930.
- Kohteina lähinnä Minnesota, Michigan.
- USA sulki portit n. 1923, tällöin siirtolaisuus suuntautui Kanadaan.
- Pula-aika.
- Toiminta: raittiusliike, vasemmisto (osuusliike) ja kirkko.

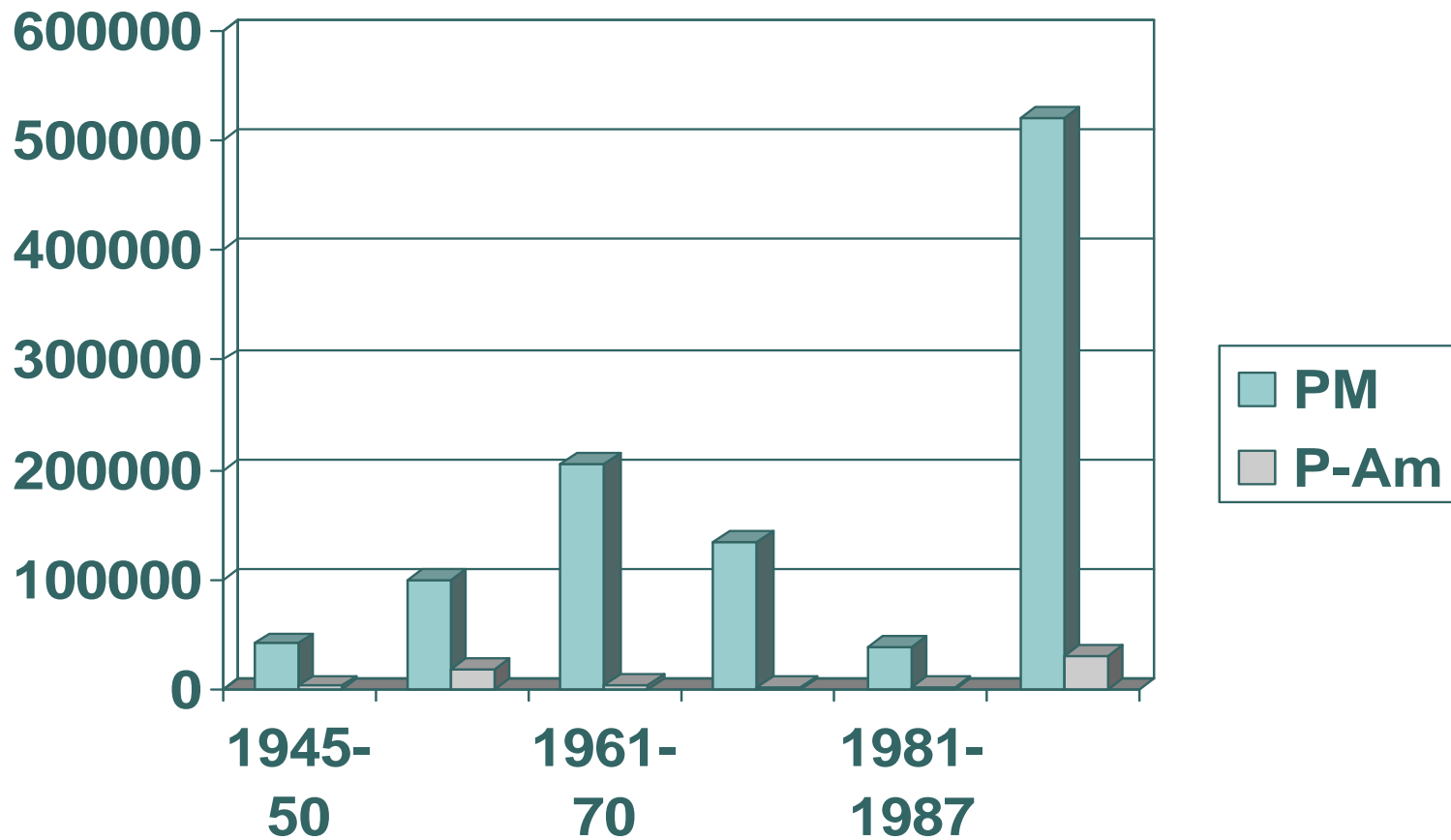
Siirtolaisuus ennen toista maailmansotaa

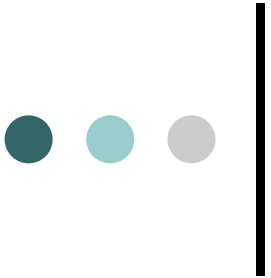
- Australia ja Uusi-Seelanti
 - Alkuun merimiehiä ja onnenetsijöitä.
 - 1900-luvun alusta työmiehiä ja utopisteja.
 - Australia (lähinnä Queensland) tuki siirtolaisuutta.
 - Uuteen-Seelantiin tultiin samoissa merkeissä kuin Australiaankin, yleensä Australian kautta.
- Utopiasiidolaisuus
 - Kurikka ensin Australiaan sitten Sointulaan (1901-05).
 - Yrityksiä niin Väli- kuin Etelä-Amerikassa.

Siirtolaisuus Suomesta 1945-1987, Maanosat

Siirtolaisuus Suomesta 1945-1987, Pohjoismaat vs. P-Am

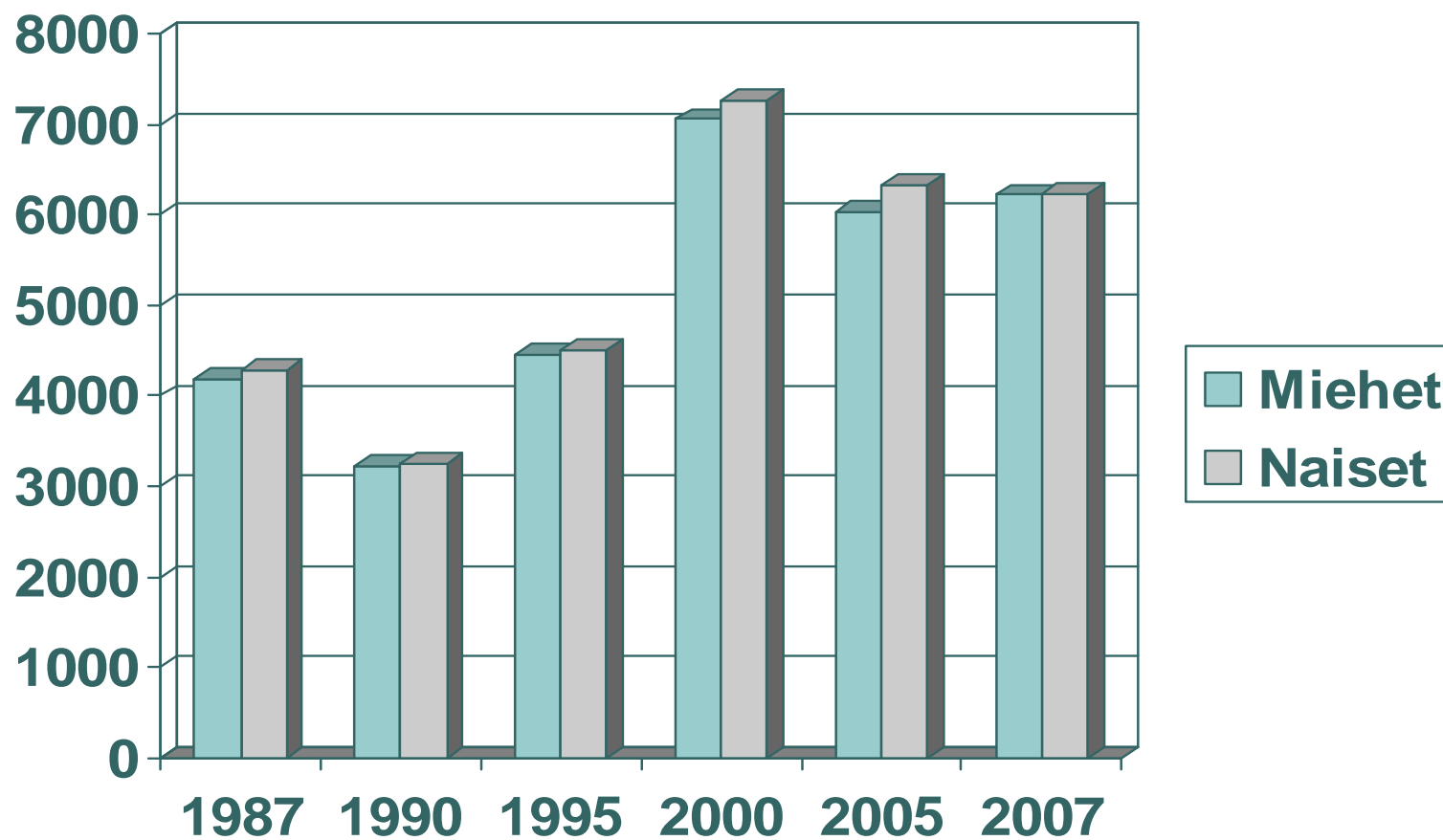

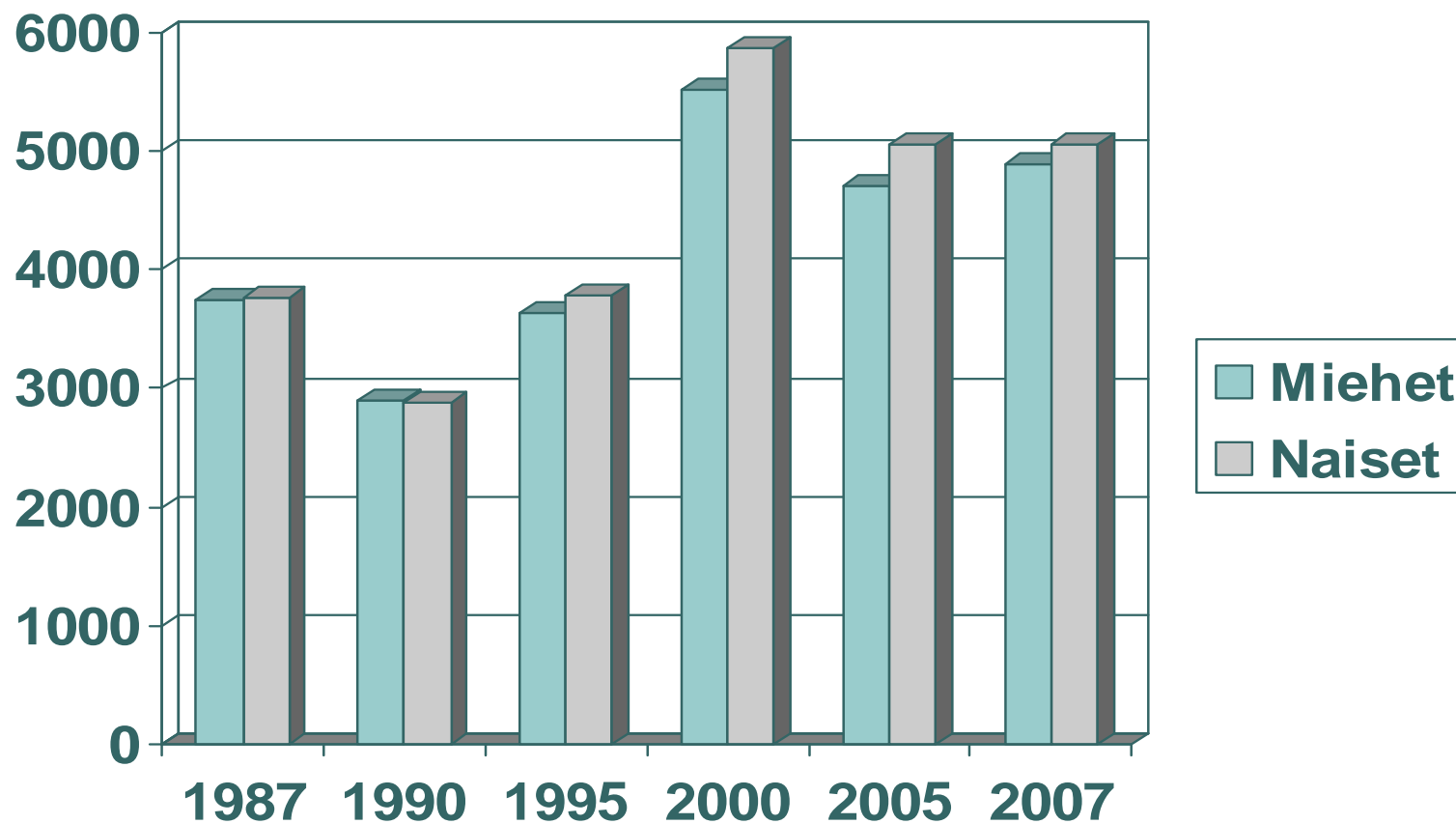
Siirtolaisuus toisen maailmansodan jälkeen

- Pohjois-Amerikka tyrehtyi
- Siirtolaisista maahanmuuttajiksi, uudisasukkaista työvoimaksi
- 80% Ruotsiin
- Kaikkiaan yli miljoona suomalaista on muuttanut siirtolaiseksi 1900-luvulla

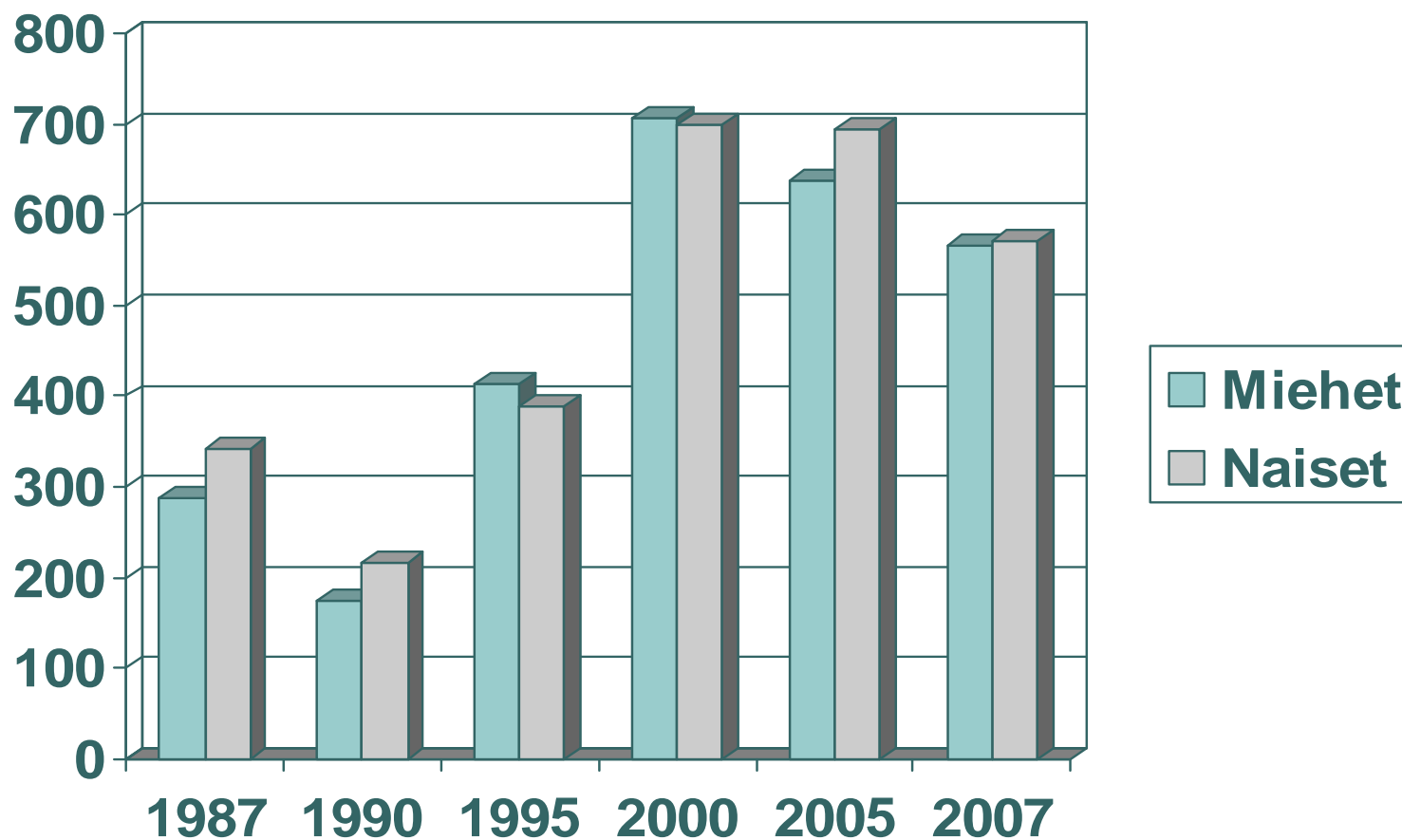
Suomesta muuttaneet 1987-2007, sukupuoli

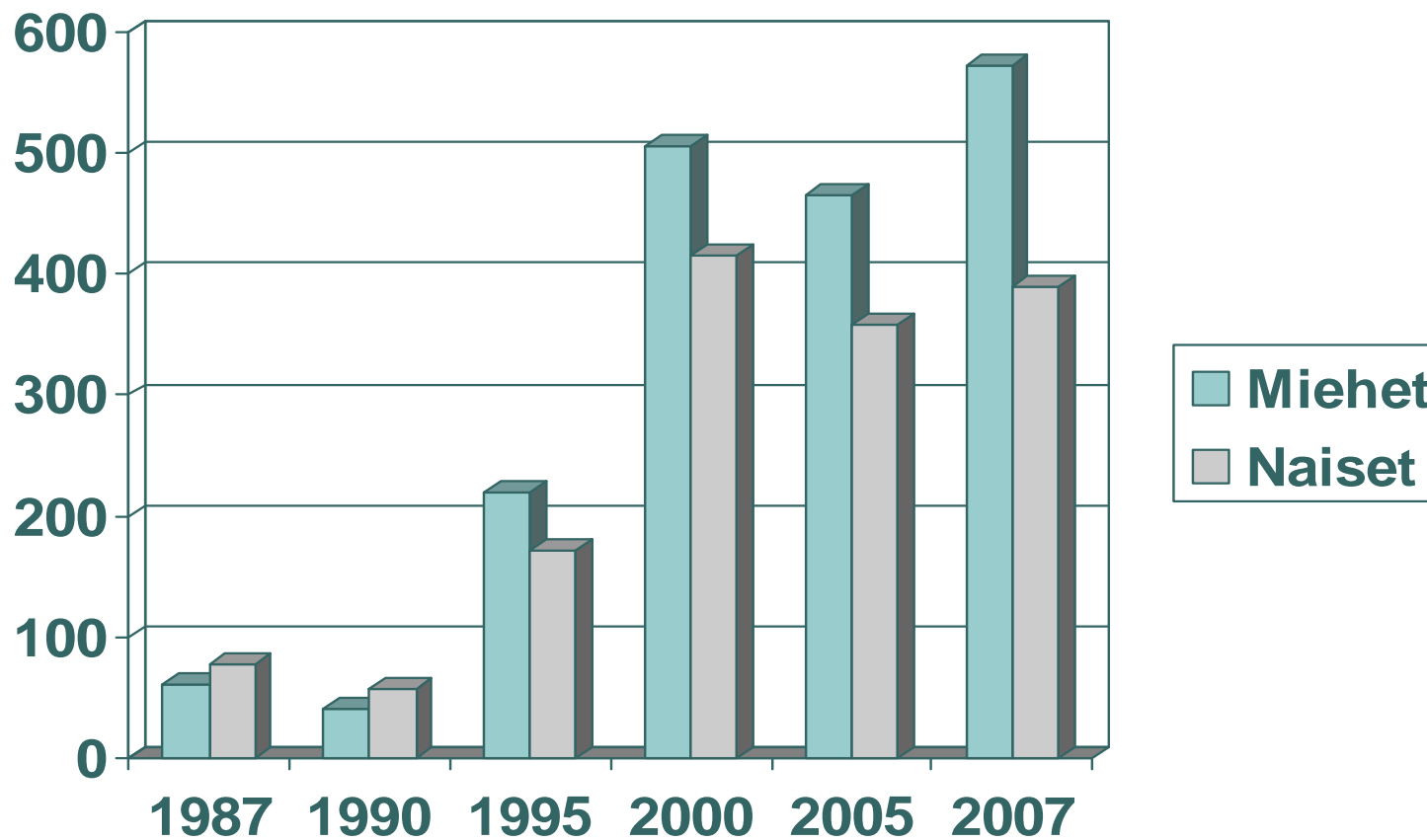
Suomesta muuttaneet 1987-2007, Eurooppa, sukupuoli

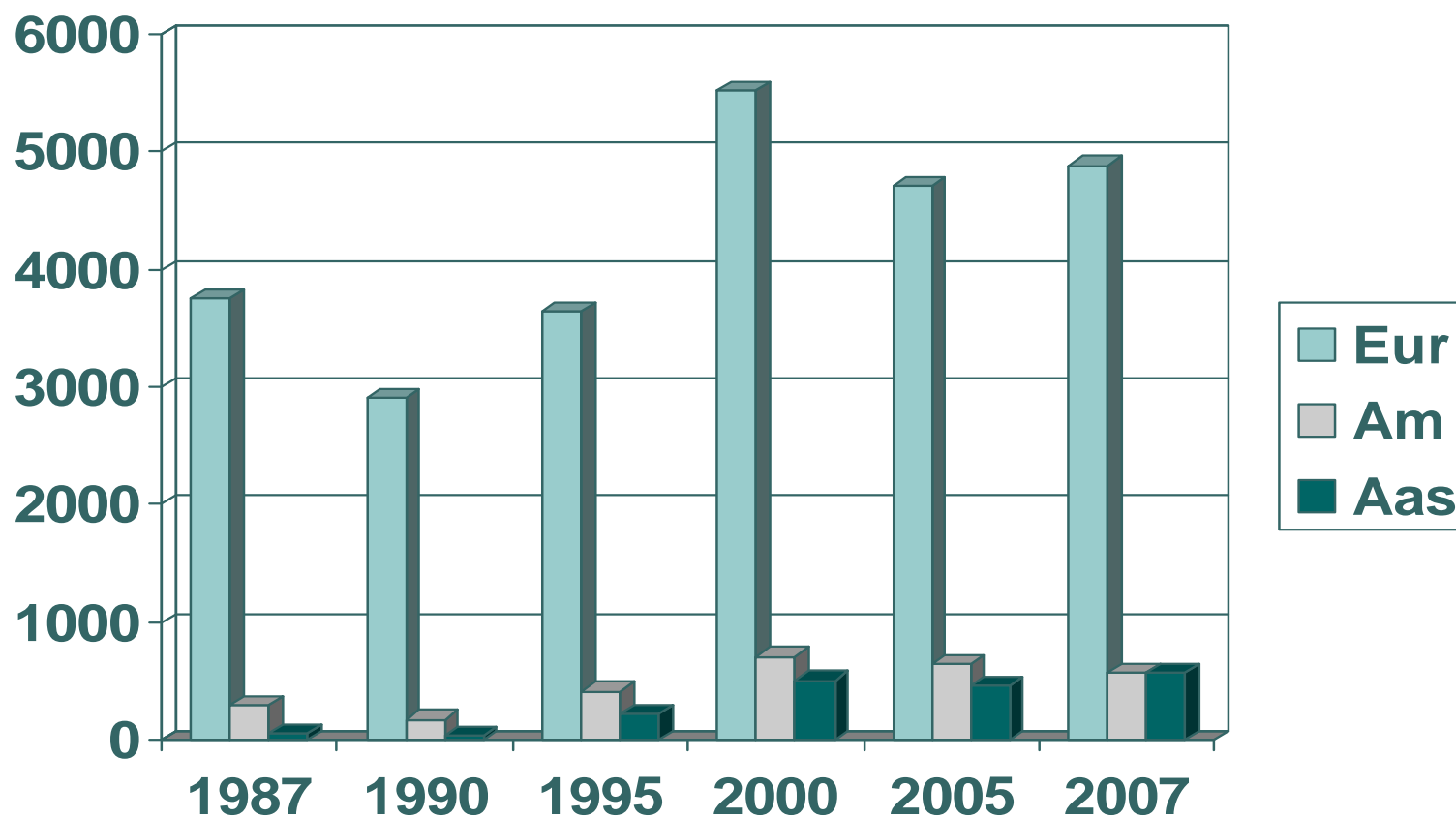
Suomesta muuttaneet 1987-2007, Amerikka, sukupuoli

Suomesta muuttaneet 1987-2007, Aasia, sukupuoli

Suomesta muuttaneet 1987-2007, Miehet, maanosat

Siirtolaisten identiteetti

- Siirtolaisidentiteettiä, kuten muutakaan identiteettiä ei ole ongelmattomalla tavalla olemassa. Se on identiteetti joka pitää oppia ja joka on historiallista tuotetta.
- Vaikka suomalaisuus näyttäytyykin usein yksinkertaisena identiteettinä (jota se ei tietenkään ole), niin se problematisoituu diasporassa, siirtolaisuuden kautta.

Siirtolaisten identiteetti

- Niin suomalaisuus kuin Kanadan tai Ruotsin suomalaisuus ovat kuvitteellista yhteisöllisyyttä, ja siksi symbolisia. Vaikka kansakuntaan kuuluvat ihmiset eivät tunnekaan toisiaan, eivätkä ole tekemisissä toistensa kanssa, he ylläpitävät kollektiivista käsitystä yhteenkuulumisesta.
- Identiteettejä on monia ja ne voivat olla ristiriitaisiakin keskenään.
- Identiteetit tilanteisia.

Siirtolaisten identiteetti

- Homi K. Bhabha: Kansakunnan kertomukset
 - vaikka kansakunnan idea onkin toivottoman romanttinen ja metaforinen, nousee sen valtaan liittyvä historia poliittisesta ja kirjallisesta traditiosta
 - suomalaisten kertomus
- Nationalistinen diskurssi tuottaa jatkuvasti kertomusta kansan/kansakunnan edistyksestä

Siirtolaisten identiteetti

- Siirtolaiskertomukset
- Siirtolaisikäluokkien ja –sukupolvien välinen identiteettikamppailu
- Siirtolaiset vs. vanhan maan suomalaiset

Siirtolaisten järjestöt

- Järjestöillä ja yhdistyksillä keskeinen merkitys yhteisöllisyyden luomisessa niin Kanadassa kuin Ruotsissakin
- Breton: lokeroituminen ja paralleelit järjestöt
- Mutual Aid Societyt, 'haalit', urheiluseurat, kulttuurijärjetöt

Kokemuksellinen siirtolaisuus, esimerkkinä Kanadan suomalaiset miehet

- X:n lapsuus Suomessa
 - Syntyy Hämeessä toiseksi nuorimmaisena yhdestätoista lapsesta, joista osa kuoli jo lapsena. Perhe oli torpparina isommassa talossa, isä kävi talon töissä yksi tai kaksi päivää viikossa. Äiti oli kuppari ja hieroja. Isän kuoltua äiti ei pystynyt yksin elättämään lapsiaan, jotka siroteltiin paikkakunnan taloihin. X joutui neljävuotiaana läheiseen isompaan taloon hoitopojaksi. Karkaili takaisin kotiinsa useamman kerran ja uudelleen sijoitettiin vähäisempään naapuritaloon, jonka väki oli kuitenkin tuttua. Vanha emäntä kohteli X:ää huonosti ja teetti raskasta työtä. 12-vuotiaana paikallisen ison talon isäntä järjesti X:n koululle asumaan vanhapiikaopettajan kanssa. Viisitoistavuotiaana X oli käynyt kansakoulun ja siirtyi opettajansa veljen luokse Hämeenlinnan lähistölle. X ei voinut vaikuttaa siirtymiseensä, koska oli alaikäinen. Opettajan veli järjesti hänelle työpaikan isosta talosta. X:n tehtävänä oli kuljettaa talon maitoa kaupunkiin. X:n Kanadassa olleet sisaret lähettivät hänelle matkalipun Kanadaan, mutta lähtö viivästyi hieman työssä tapahtuneen onnettomuuden vuoksi. X jäi kaatuneen hevოსkuorman alle ja meinasi tukehtua.

Kokemuksellinen siirtolaisuus, esimerkkinä Kanadan suomalaiset miehet

- Y:n lapsuus Suomessa
 - Syntyy torppariperheeseen pohjoiseen Keski-Suomeen toiseksi nuorimmaisiksi yhdeksästä lapsesta. Isä teki räätälintyötä sivutoimena. Perhe muutti asuinpaikkakuntaa Y:n ollessa 12-vuotias. Tällöin ostettiin oma talo rahoilla, jotka Yhdysvalloissa olleet vanhemmat veljet lähettivät. Muuton yhteydessä Y lopetti kansakoulun käynnin, koska halusi tehdä maatöitä. Koulu-ura jäi siten kahteen vuoteen. Perhe oli valkoisten puolella kansalaissodassa. Teki maa- ja metsätöitä omassa kodissa Kanadaan lähtöön saakka. Pienen naapuritalon isäntä oli Kanadassa ja Y lähti tämän perään.

Kokemuksellinen siirtolaisuus, esimerkkinä Kanadan suomalaiset miehet

- Z:n alkuvuodet Kanadassa
 - Saavuttuaan Kanadaan Z asettui kaivoskaupunki Copper Cliffiin, Ontarioon, jossa viipyi noin neljä vuotta. Sai sieltä heti työtä kaivoksessa, mutta kahden työvuoden jälkeen joutui pula-ajan tullessa työttömäksi. Seuraavat kaksi vuotta Z oleili Copper Cliffin lähistöllä ranskalaisen kaverinsa kanssa. He rakensivat lähiseudun järvenrantaan mökin, jossa asustelivat ja pyydystivät kalaa ja riistaa. Saaliinsa he myivät kaupungissa ja ostivat rahoilla viinaa. He valmistivat ja myivät pontikkaa. Pula-aikana Z kävi tilapäisissä ja kausiluontoisissa maatöissä Saskatchewanin provinssissa. Oli välillä vaikeuksissa poliisin kanssa, kuten muutkin työttömät miehet. Vuonna 1936 Z palasi preerioilta ja asettui Thunder Bayhin. Meni naimisiin 1937 ja hankki homestead-maatilan Pigeon Riveristä läheltä Yhdysvaltain rajaa. Hankki elantonsa lähinnä metsätöillä.

Kokemuksellinen siirtolaisuus, esimerkkinä Kanadan suomalaiset miehet

- Z:n sodan jälkeinen aika
 - Ensimmäinen ja ainoa tytär syntyi vuonna 1939 maatilalla. Neljän maatilavuoden jälkeen 1940-luvun alussa Z muutti perheineen Thunder Bayhin, jonne rakensi talon. Toisen maailmansodan alkaminen toi runsaasti työmahdollisuuksia Z:lle, joka meni työhön rautateille, CPR:lle (Canadian Pacific Railway). Z oli CPR:llä työssä noin kolmekymmentä vuotta, eteni työnjohtajaksi ja jäi sieltä myös eläkkeelle vuonna 1972 täytettyään kuusikymmentäviisi vuotta. Eläkepäivät kuluvat Thunder Bayn suomalaiskadulla, Bay Streetillä, tuttujen kanssa.

Kokemuksellinen siirtolaisuus, esimerkkinä Kanadan suomalaiset miehet

- 1920-luvulla Kanadaan tulleet
 - Suhteellisen köyhä, osin jopa ankarakin, lapsuus
 - Vähän koulutusta, ei omaisuutta
 - Ei oman elämän hallintaa, ei edes sen tunnetta
- II maailmansodan jälkeen tulleet
 - Kohtuullinen ammatillinen koulutus ja vähän omaisuuttakin
 - Yritystoimintaakin Kanadassa
 - Vanhan ikäluokan halveksunta: ”Ensin tuli torvet ja sitten soittajat”

Identiteettipolitiikka

- Ennen identiteetin tunnustus ja arvostus ei ollut ongelma
- Identiteetti pohjautui kaikkien itsestään selvinä pitämiin sosiaalisiin luokituksiin
- Tunnustus on saavutettava kanssakäymisessä ja siinä yrityksessä voi epäonnistua
- Modernin ajan uutuuksia ei ole arvostuksen tarve, vaan sellaiset olosuhteet joissa siitä voi jäädä paitsi

Identiteettipolitiikka

- Yhteiskunnallisesti kansalaisten arvostuksen yhtäläisyys ei ole vain terveen demokraattisen yhteiskunnan ominaispiirre, vaan tunnustuksetta jääminen aiheuttaa vaurioita: se voi vahingoittaa ja lannistaa, varsinkin jos leima sisäistetään
- Arvostuksen epääminen voi olla syrjinnän tai sarron muoto
- Oma identiteetti riippuu dialogisesta suhteesta muihin ihmisiin

Kiitos!

- Teppo Sintonen, KTT, YTT
- E-mail: teppo.sintonen@econ.jyu.fi